

ΠΕΡΙ ΙΔΗΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ. — 'Ο Δαυΐδ Κόπερφιλντ, πού ἀπό νήπιο σχεδόν ἔμεινε ὄρφανὸς ἀπὸ πατέρα, περνάει ὡστόσο εὐτυχισμένα τὰ πρῶτα παιδικά του χρόνια κοντά στὴν νεαρή μητέρα του καὶ στὴν ἀφωιωμένη τους ὑπηρέτρια Πέγκοττυ, στὸ δώμαρφο σπίτι τους, στὸ Μπλούντερσον τῆς Ἀγγλίας. Μᾶς ἡ εὐτυχία αὐτὴ δὲν κρατάει πολὺ. 'Η κ. Κόπερφιλντ, νέας καὶ ἀπειρη καθώς εἶνε, ξεγελιέται καὶ παντρεύεται τὸν κ. Μύρστον, ἔνα σκληρὸ κι' ὑποκριτικὸ ἄνθρωπο. 'Ο Μύρστον, ἀπὸ τὴν ἐπομένη κιόλας τοῦ γάμου του, γίνεται ἔνας ἀπαίσιος τύραννος γιὰ τὸν μικρὸ Δαυΐδ, θο-θούμενος σ' αὐτὸ κι' ἀπὸ τὴν γεροντοκόρη ἀδελφῆ του. Τὸν δέρνει καὶ τὸν θασανίζει ἀλύπητα. Στὸ τέλος, γιὰ ν' ἀπομακρύνῃ τὸν Δαυΐδ ἀπὸ τὴ μητέρα του, τὸν στέλνει ἐσωτερικὸ σ' ἔνα λύκειο, στὰ περίχωρα τοῦ Λονδίνου, ὅπου ἡ ζωὴ του περνάει κάπως καλύτερα ἀπ' τὸ σπίτι του, χάρις στὴ φιλία πού τὸν συνδέει μὲ διαφόρους συμμαθητάς του καὶ προπάντων μὲ τὸ Στήρφορθ. Μᾶς, μιὰ μέρα, τὸν καλεῖ ἡ σύζυγος τοῦ λυκειάρχου καὶ τοῦ ἀναγγέλλει ὅτι ἡ μητέρα του πέθανε. 'Ο Δαυΐδ ξαναγυρίζει στὸ σπίτι του γιὰ νὰ παρακολουθήσῃ τὴν κηδεία της συντετριμμένος καὶ περίλυπος. Μετά τὴν κηδεία, οἱ Μύρστον ἀπολύουν τὴν Πέγκοττ ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία τους κι' ἐκείνη, φεύγοντας, τοὺς παρακαλεῖ νὰ τὴν ἀφήσουν νὰ πάρῃ μαζὺ της στὸ χωριό της, τὸ Γιαρμούθ, καὶ τὸν Δαυΐδ γιὰ καμιὰ δεκαπενταριά μέρες. 'Εκεῖνοι, ποὺ ἀλλο δὲν θέλουν, παρὰ νὰ ξεφοτωθοῦν τὸν μικρὸ Δαυΐδ, τῆς τὸν δίνουν. "Ετοι ὁ Δαυΐδ πάει στὸ Γιάρμουθ καὶ ζῇ γιὰ λίγες ἡμέρες εὐχάριστα κοντά στὴν οἰκογένεια τῆς Πέγκοττ — τὸν ἀδελφό της, τὸν πανάγαθο ψαρά Ντάν Πέγκοττ, τὴν γρηὰ κυρά Κούμπιτζ, καὶ τοὺς ἀνέψιους της Χάμ καὶ Ἐμιλο. Μιὰ μάλιστα ἀπὸ τὶς ἡμέρες αὐτές, ἡ Πέγκοττ παντρεύεται μὲ τὸν ἀμαξᾶ Μπάρκις.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

‘Ο κ. Ντάν Πέγκοττυ κι’ ό Χάμ μάντεψαν χωρὶς ἄλλο τὴ μελαγχολία ποὺ μοῦ εἶχε προκαλέσει ὁ γάμος τῆς Πέγκοττυ κι’ ἔκαναν ὅ,τι μπορούσαν γιὰ νὰ μοῦ τὴ διώξουν. Εἶχαν ἐτοιμάσει μάλιστα πρὸς χάριν μου τὰ πιό ἐκλεκτὰ φαγητά. Στὸ τραπέζι, ἡ ”Εἰλυ σήρθε καὶ κάθησε πλάι μου στὸ σεντούκι, κι’ ἔτσι τέλειωσε ἡ ὥραία εκείνη μέρα.

"Οταν πλαγιάσαμε, ό κ. Πέγκοττυ κι' ό Χάμ βγῆκαν νόψαρέψουν, γιατί ήταν ή ώρα τής παλίρροιας. "Ενοιωθα τὸν έκατό μου πολὺ περήφανο γιατί είχα μείνει μόνος στὸ παράμερο ἐκεῖνο σπίτι γιὰ νὰ προστατεύσω τὴν "Εμιλο καὶ τὴν κυρὰ Κοῦμιτζ, σὲ ώρα ἀνάγκης. Εύχόμουν μάλιστα νὸ παρουσιαστῇ κανένα λιοντάρι, κανένα φειδί ή κανένα ἄλλα ἀνήμερο θηρίο γιὰ νά τὸ σκοτώσω καὶ νὰ γεμίσω δόξα. Μὸνο καθώς κανένα ζώο αὐτοῦ τοῦ εἰδούς δὲν ύπῆρχε στὸ Γιάρμουθ, περιωρίστηκα νὰ παλεύω μαζύ τους στὰ ὄνειρά μου

Τό πρωτί, ή Πέγκοττυ ήρθε καὶ μὲ φώναξε ἀπ' τὸ παράθυρό μου, ὅπως πάντα, σὰν νὰ ἡταν ὄνειρο ὁ γάμος της μὲ τὸν Μπάρκις.

• Έκείνη τήν ήμέρα, ή Πέγκοττυ μὲ πῆρε ἀπὸ τὸ καραβόνιο
οπίτο καὶ μὲ πῆγε στὸ σπίτι ὅπου εἶχε ἐγκατασταθῆ μὲ τὸν
Μπάρκις. • Εκεὶ πέρασα ὅλη τὴν ήμέρα μου καθώς καὶ τὰ
νύχτα ποὺ ἐπακολούθησε, σ' ἔνα χαριτωμένο δωμάτιο κάτω
ἀπ' τὴ στέγη ποὺ ή Πέγκοττυ τὰ
εἶχε ἑτοιμάσει ἐπίτηδες γιὰ με-
να. Αύτὴ ή κάμαρη, ὅπως μοῦ εἴ-
πε ή καλή μου Πέγκοττυ, θὰ ή-
ταν πάντα δική μου.

“Όσο κι’ ἀν ζήσω, μου δή λωσε, αὐτή ή καμαρούλα θά είνε πάντα δική σου. Θά τη συγυρίζω κάθε μέρα, ἀγαπημένε μου, διπλώς συγυρίζα ἄλλοτε τὴν καμαρούλα σου στὸ σπίτι σας, κι’ ἀν φύγης καμμιά μέρα γιὰ τὴν Κίνα, μπορεῖς νὰ είσαι ήσυχος δτάθα. Θρίσκεται καλοσυγυρισμένη καθ’ δλη τὴ διάρκεια τῆς ἀπουσίας σου.

Ἐνοιωσα πόσο εἰλικρινής ή

KOPPERPIANT

ταν ἡ ἀγάπη τῆς καλῆς μου Πέγκοττ καὶ τὴν εὐχαριστησα
ὅσο μιτοροῦσα καλύτερα.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωΐ, ἔψυχα μὲ τὸ ἀμάξι μαζύ της καὶ μὲ τὸν Μπάρκις γιά νὰ ξαναγυρίσω στὸ Μπλούντερσον. Μ' ἀφησαν μπροστά στὴν καγκελλόπορτα τοῦ κήπου κι' ἔνοιωσα ἔνα ἀλλόκοτο αἰσθῆμα, καθώς εἰδα τὸ ἀμάξι ν' ἀπομακρύνεται, ἀφήνοντάς με κάτω ἀπὸ τὰ γέρικα δέντρα, μπροστά σ' αὐτὸ τὸ σπίτι, διοù δὲν ύπηρχε πειά κανεὶς νὰ μὲ ὑποδεχθῇ μ' ἀγάπη.

Μιά άπέραντη άπελπισία μὲ πλημμύρισε τότε ποὺ καὶ σήμερα ἀκόμα τῇ θυμᾶμαι μὲ συγκίνησι. Βρισκόμουν σὲ μιὰς αἰτόλυτη μοναξιὰ, στερημένος ἀπὸ φίλους, στερημένος ἀπὸ τῇ συντροφιὰ παιδιῶν τῆς ἡλικίας μου, στερημένος ἀπὸ κάθε συναναστροφὴ, ἐκτὸς ἀπὸ τις θλιβερές μου σκέψεις.

Τί δέν θὰ ἔδινα γιὰ νὰ μὲ στεῖλουν στὸ πιὸ σκληρὸ λύκειο γιὰ νὰ μάθω κάτι, ἀδιάφορο πῶς καὶ ἀδιάφορο ποῦ... Μὰ μιὰ τέτοια ἐλπίδα δέν μοῦ ἐπιτρεπόταν. Οἱ Μύρστον ἀπό τὴν πρώτη στιγμὴ ποὺ ξαναγύρισα, μοῦ ἔδειξαν ὅτι δὲν μποροῦσαν νὰ μὲ ὑποφέρουν κι' ὅτι δέν ήσαν καθόλου διατεθειμένοι νὰ ξοδέψουν χρήματα γιὰ νὰ μὲ σπουδάζουν.

Γιά νά είμαι άκριθής, δὲν μὲ κακομεταχειριζόντουσαν, οὕτε μ' ἔδερναν, οὕτε μοῦ στερούσαν τὴν τροφή μου, οὕτε ἡ συμπειριφορά τους ἀπέναντί μου ἦταν συστηματικά ψυχρή και κακή. Μέρες, θδομάδες, μῆνες ὀλόκληρους, μ' ἄφηναν στιγμὴν πιὸ ἀπόλυτη ἐγκατάλειψι, χωρὶς νὰ μοῦ ἀπευθύνουν οὕτε μιὰ λέξι. Ἀναρωτιέμαι καμμιά φορά τί θὰ ἔκαναν οἱ Μύρστον ἂν ἀρρώσταινα ξαφνικά. Θὰ μ' ἄφηναν νὰ πεθάνω μόνος μου στὴ μικρή μου κάμαρη ἢ θὰ μοῦ ἔδιναν καμμιά βοήθεια:

“Οταν ό κ. και ή μίς Μύρστον βρισκόντουσαν στὸ σπίτι, ἔτρωγα μαζύ τους. “Οταν δέν ήσαν ἐκεῖ, ἔτρωγα μονος μου. Πίλανιώμουν μέσ” στὸ σπίτι ή γύρω ἀπ’ αὐτὸ, χωρὶς νὰ με προσέχῃ κανείς. Μέ εμπόδιζαν μόνο νὰ πιάνω φίλους, ἀπὸ φίδιο μήπως παραπονεθῶ σὲ κανέναν.

Γι' αὐτὸ τὸ λόγο, ὃν καὶ ὁ γιατρὸς κ. Σύλλιπ μοῦ ἔλεγε νὰ πηγαίνω νά τὸν θλέπω συχνά, πολὺσπάνια εἶχα τὴν εὐ-
τυχία νά περναω ἐν' ἀπόγευμα στὸ μικρό του ἐπιστημονικό
ἔργαστήριο.

Γιά τὸν ἴδιο λόγο ἐπίσης — ἐδῶ πρέπει νὰ προστεθῇ καὶ ἡ ἀντιπάθεια ποὺ ἔνοιωθαν κατὰ τῆς παλῆᾶς μας ὑπηρετρίας — πολὺ σπάνια μοῦ ἐπέτρεπαν νὰ πηγαίνω νὰ θλέπω τὴν Πλέγκωττυ. Πιστὴ δύμως ἐκείνη στὴν ὑπόσχεσί της, ἐρχόταν καὶ μ' ἔθλεπε ἡ μοῦ ἔδινε ραντεβοῦ στὰ περίχωρα, καὶ ποτὲ δὲν ἔφτανε μ' ἀδειαγά τὰ χέρια.

Κι' ἔρχομαι τώρα σὲ μίαν περίοδο τῆς ζωῆς μου, πού ή θλιβερή της ἀνάμνησι δὲν θά μ αφήση ποτέ.

Είχα έγινη μιά μέρα έξω καὶ περίπλανώμουν σκεφτικός, όταν στη γωνία ένος δρόμου, κοντά στο σπίτι, Βρέθηκα ξαφνικά μπροστά στέν κ. Μύρστον, δ ὅποιος περπατούσε μαζύ

μὲ κάποιο κύριο. Λίγο φοβισμένος, ἐτοιμαζόμουν νὰ τοὺς προσπεράσω ὅταν δὲ κύριος φώναξε:

— Μπά! Ποῦ τὸ ξέρω αὐτὸ τὸ
καιδί;
— Εἶνε ὁ Δαυὶδ Κόπερφιλντ, ὁ
γυιὸς τῆς μακαρίτισσας συζύγου
μου, τοῦ ἀπάντησε ὁ κ. Μύρ-

στον.
Ἐγὼ τότε κύτταξα πιὸ προσε-
χτικὰ τὸν ἄγνωστο κύριο κι' ἀπὲ-
τὸ γέλιο του κατάλαβα πώς εί-
χα νὰ κάνω μὲ τὸν κ. Κίνιον, τὸν
δποῖο εἶχα γνωρίσει δταν δ κ.
Μύρστον, πρὶν ἀκόμα παντρευτῆ-
τη μητέρα μου, μὲ εἶχε πάρει καὶ
πήγαμε ἐκδρομὴ στὸ Λόβεστοφ.

«Ο ΕΔΑΥ-ΓΔ ΚΟΠΕΡΦΙΛΑΝΤ» ήταν τοις μαθητούς στρατούς δεξιά σύντομη παραστατική απόδοση στην οποία η ομάδα του Αλέξανδρου έπαιξε ως πρώτη σειρά. Έπειτα από την παραστατική απόδοση της ομάδας της Αθηναϊκής Καρδάλων Νέας Εποχής, η οποία συγχρόνως με την ομάδα της Αθηναϊκής φιλοτεχνίας ήταν η δεύτερη παραστατική απόδοση της ομάδας της Αθηναϊκής φιλοτεχνίας. Τον ίδιο χρόνο, η ομάδα της Αθηναϊκής φιλοτεχνίας έπαιξε στην παραστατική απόδοση της ομάδας της Αθηναϊκής φιλοτεχνίας.

Ἐντεινής περίπληξ τῶν προπυραύλων συνεχέ-
ῖν τοῦ ἀριστονομηγύμνατος κάτοις τοὺς Ἰόνιοις οἰκίας εἴ-
μερα, ἀντρέατι μαζὶ στοὺς νέοις φιλοτεχνώτες που το-
τὲ παραπλανθήσαντες εὐχαρίστησαν.

— Λοιπόν, Δαυΐδ, τι κάνεις; Σέ ποιά τάξι πηγαίνεις; μὲ ρώτησε ό κ. Κίνιον.

Εἶχε θάλει συγχρόνως τὸ χέρι του στὸν δῶμα μου καὶ μ' ἀνάγκασε νὰ κάνω μεταθολή γιὰ νὰ τοὺς συνοδεύσω. Δὲν ἤξερα τι ν' ἀπαντήσω καὶ τι νὰ κάνω καὶ κύτταξα στενοχωρημένος τὸν κ. Μύρστον.

— Μένει γιὰ τὴν ὥρα στὸ σπίτι καὶ δὲν πάει σχολεῖο, ἀπάντησε ό τελευταῖος. Δὲν ξέρω τι νὰ τὸν κάνω. Εἰν' ἔνα πολὺ δύσκολο παιδί.

Τὸ σκυθρωπὸ θλέμμα του καρφώθηκε γιὰ μιὰ στιγμὴ ἐπάνω μου. "Επειτα, ό κ. Μύρστον μάζεψε τὰ φρύδια του καὶ γύρισε μὲ ἀποστροφὴ τὰ θλέμματά του ἀλλοῦ.

— Χμ! ἔκανε ό κ. Κίνιον, κυττάζοντάς μας καὶ τοὺς δύο. 'Ωραίος καιρός!

'Επακολούθησε σιωπὴ καὶ δὲν ἤξερα πῶς νὰ ἐλευθερώσω τὸν δῶμα μου καὶ νὰ φύγω, δταν ἔκεινος ἔξακολούθησε:

— 'Υποθέτω ὅτι εἰσαι πάντα ἔνας μικρὸς πονηρός, ό, Δαυΐδ;

— "Ω! δὲν τοῦ λείπει ἡ πονηρία, ἀπάντησε ό κ. Μύρστον μὲ θυμωμένο τόνο. Θὰ ἔκανες καλύτερα νὰ τὸν ἀφήσης νὰ φύγῃ. Δὲν θὰ σου χρωστάῃ καμμιὰ εὐγνωμοσύνη γιὰ τὸ ἐνδιαφέρον σου.

Αμέσως ό κ. Κίνιον μὲ ἀφῆσε καὶ τράβηξα γιὰ τὸ σπίτι. Μπαίνοντας μέσα στὸν κῆπο, γύρισα κ' εἶδα τὸν κ. Μύρστον στηριγμένο στὸν τοῖχο τοῦ νεκροταφείου νὰ κουθεντιάζῃ μὲ τὸν κ. Κίνιον καὶ σχημάτισα τὴν ἐντύπωσι τοῦ μιλοῦσαν γιὰ μένα.

Ο κ. Κίνιον πέρασε τὴν νύχτα στὸ σπίτι. Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωὶ, μετὰ τὸ πρόγευμα, ἐτοιμαζόμουν νὰ θγῶ ἔξω, δταν ό κ. Μύρστον μὲ φώναξε. Καθόταν σοθαρός σὲ μιὰ πολυθρόνα, ἐνῷ ἡ ἀδελφὴ του καθόταν μπρός στὸ γραφεῖο της. 'Ο κ. Κίνιον, ὅρθιος, μὲ τὰ χέρια στὶς τσέπες, κύτταξε ἔξω, κι' ἐγὼ τοὺς κύτταξα ὅλους.

— Δαυΐδ, εἶπε ό κ. Μύρστον, στὸν κόσμο ποὺ ζοῦμε, οἱ νέοι πρέπει νὰ ἐργάζωνται κι' ὅχι νὰ γυρίζουν σὰν ἀλῆτες...

— "Οπως κάνει αὐτός, ἐπρόσθετες ἡ ἀδελφὴ του.

— Τζέιν Μύρστον, ἀφῆσε μὲ σὲ παρακαλῶ νὰ μιλήσω. Εἰπα, Δαυΐδ, ὅτι στὸν κόσμο ποὺ ζοῦμε οἱ νέοι πρέπει νὰ ἐργάζωνται καὶ ὅχι νὰ γυρίζουν στοὺς δρόμους. Αὐτὸς εἶνε ἀκόμα πιὸ ἀληθινὸς γιὰ ἔνα παιδί σὰν ἐσένα, ποὺ δὲ χαρακτήρας του πρέπει νὰ διορθωθῇ... Ναι, δὲ χαρακτήρας σου πρέπει νὰ συμμορφωθῇ σύμφωνα πρὸς τὶς ἀνάγκες τῆς ζωῆς, νὰ λυγίσῃ, νὰ τσακιστῇ...

— Ναι, πρέπει νὰ τσακιστῇ, εἶπε ἡ μίς Μύρστον, καὶ θὰ τσακιστῇ...

— Τζέιν Μύρστον, ἀφῆσε μὲ σὲ παρακαλῶ νὰ μιλήσω. "Υποθέτω, Δαυΐδ, ότι ξέρεις πῶς δὲν εἶμαι πλούσιος. Πάντως, σου τὸ λέω τώρα... "Εχεις λάθει ὡς τώρα μιὰ ἀρκετά καλή μόρφωσι. 'Η ἐκπαίδευσις δύμως στοιχίζει ἀκριβά γιὰ νὰ συνεχίσῃς τὶς σπουδές σου. Πρέπει τώρα νὰ παλαιώψῃς μέσα στὴν ζωή. "Οσο πιὸ γρήγορα ἀρχίσῃς, τόσο τὸ καλύτερο γιὰ σένα. "Εχεις ἀκούσει νὰ γίνεται λόγος γιὰ τὴν ἀποθήκη;

— Γιὰ ποιὰ ἀποθήκη; ρώτησα ξαφνιασμένος.

— Γιὰ τὴν ἀποθήκη οἶνων «Μύρστον καὶ Γκρίνπου».

— Νομίζω πῶς ἀκουσα νὰ γίνεται λόγος, κύριε, μὲ δὲ θυμοῦμαι πότε.

— Δὲν ἔχει σημασία, εἶπε. 'Ο κ. Κίνιον διευθύνει αὐτὴ τὴν δουλειά.

"Ερρίξα ἔνα θλέμμα σεθασμοῦ πρὸς τὸν κ. Κίνιον, ό δ. ποῖος ἔξακολουθοῦσε νὰ κυττάξῃ ἀπ' τὸ παράθυρο.

— 'Ο κ. Κίνιον μοῦ εἶπε ότι ἀρκετά παιδιά ἐργάζονται στὴν ἀποθήκη αὐτή. Νομίζει μάλιστα ότι μπορεῖς περιφῆμα νὰ ἐργαστῆς κι' ἐσύ ἔκει.

— Σὲ περίπτωσι μόνο ποὺ δὲν θὰ μποροῦσε νὰ ἐργαστῇ ἀλλοῦ, παρατήρησε ό κ. Κίνιον μὲ σιγανὴ φωνή.

— Ο κ. Μύρστον ἔκανε μιὰ νευρικὴ κίνησι θυμοῦ καὶ χωρὶς νὰ δώσῃ προσοχὴ σ' αὐτὴ τὴν διακοπή, ἔξακολούθησε:

— Θὰ κερδίζης ἀρκετά γιὰ τὴν τροφή σου καὶ γιὰ τὰ μικρά υσου ἔξοδα. 'Η κατοικία σου, γιὰ τὴν δποία φρόντισα κιόλας, θὰ κανονίζεται ἀπὸ μένα καθὼς καὶ τὰ πλυστικά σου.

— Τὰ δποῖα δὲν θὰ περνοῦν τὸ ποσὸν ποὺ θὰ ὀρίσω, πρόσθεσε ό ἀδελφὴ του.

— Θὰ φροντίζουμε καὶ γιὰ τὰ ροῦχα σου, ἔξακολούθησε ό κ. Μύρστον, γιατί, γιὰ τὴν ὥρα δὲν εἶσαι ίκανός νὰ τ' ἀγοράζῃς μόνος σου. Λοιπόν, Δαυΐδ, θὰ φύγης γιὰ τὸ Λονδίνο μὲ τὸν κ. Κίνιον γιὰ ν' ἀρχίσῃς νὰ ἐργάζεσαι...

— Ναι, σου θρήκαμε ἐργασία, πρόσθετες ἡ ἀδελφὴ του, κι' ἐλπίζουμε ότι θὰ συμπεριφερθῆς καλά.

Εἶχα καταλάβει θαυμάσια ότι ό μόνος σκοπὸς δλης αὐ-

τῆς τῆς ιστορίας, ήταν νὰ μὲ ξεφορτωθοῦν, μὰ δὲν θυμοῦμαι ἀν αὐτὴ ἡ εἰδησίς μοῦ προκάλεσε εὔχαριστησι ἡ τρόμο. Εἶχα τὴν ἐντύπωσι ότι κι' δὲν ξεχώριζα τὶ συνέθασιν μέσα μου κι' ότι πάλευα μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν συναισθημάτων. Δὲν πρόφτασα ἀλλωστε νὰ ταχτοποιήσω τὶς σκέψεις μου, γιατὶ δὲ κ. Κίνιον ἔφευγε τὴν ἄλλη μέρα.

Φαντασθῆτε τὴν ἀναχώρησί μου τὴν ἐπομένη μέρα: Φοροῦσα ἔνα παληὸ καπελάκι ἀσπρὸ μὲ κρέπι ἀντὶ γιὰ κορδέλλα, ἔνα σακκάκι μαύρο κι' ἔνα παντελόνι ἀπὸ χοντρό ριγωτὸ θελοῦδο ποὺ ἡ μίς Μύρστον τὸ θεωροῦσε ὡς τὸ καλύτερο ἐφόδιο γιὰ τὰ πόδια μου γιὰ τὸν μελλοντικὸ μου ἀγῶνα ἐναντίον τῶν δυσκολιῶν τῆς ζωῆς.

Φαντασθῆτε τὸ φτωχὸ δρφανὸ ποὺ ἦμουν, καθισμένο στὸ ταχυδρομικὸ ἄμαξι, πλάτι στὸν κ. Κίνιον...

Κυττάχτε πῶς τὸ σπίτι μας κ' ἡ ἐκκλησία μικραίνουν δλοένα... 'Ο τάφος τῆς μητέρας μου κάτω ἀπ' τὰ δέντρα χάθηκε πειά... Τὸ καμπαναριό κάτω ἀπ' τὸ δποῖο κύλησε ἡ παιδικὴ μου ἡλικία, ἔξαφανίστηκε, κι' ό σύρανὸς εἶνε ἀδειος...

XI

'Η ἀποθήκη «Μύρστον καὶ Γκρίνπου» θρισκόταν στὴν ἀκροποταμιὰ, στὴ συνοικία τοῦ Μπλακφρίαρς στὸ Λονδίνο. 'Ηταν τὸ τελευταῖο σπίτι ἐνὸς δρόμου ποὺ κατέβαινε μὲ ζιγκ-ζάγκ πρὸς τὸν Τάμεσι καὶ ποὺ τέλειωνε μὲ μερικὰ σκαλοπάτια, τὰ ὅποια χρησίμευαν γιὰ ἀποθάθρα. Αὐτὸς τὸ σπίτι, παληὸ καὶ σαραβαλισμένο, εἶχε ἔνα πεζοδρόμιο ποὺ ξεχείλιζε ἀπὸ νερά μὲ τὴν παλίρροια καὶ ἀπὸ λάσπη μὲ τὴν ἀμπωτι. Τὰ δωμάτια του, ποὺ οἱ τοῖχοι τους εἶχαν χάσει τὸ χρῶμα τους ἀπὸ τὴ σκόνη καὶ τὴν καπνιά ἐνὸς αἰῶνος, τὰ σαπιαὶ του πατώματα κ' ἡ ξεχαρβαλωμένη του σκάλα, ἡ διαπεραστικὲς κραυγές καὶ ἡ μάχες τῶν γέρικων γκρίζων ποντικῶν στὰ ύπογεια, ἡ ἀκαθαρσία κ' ἡ μούχλα του, δλ' αὐτὰ τὰ πράγματα εἶνε τόσο ζωντανὸ στὴ μνήμη μου σὰν νὰ εἶχα φύγει μόλις χθὲς ἀπὸ ἔκει. 'Ορθώνονται μπροστά μου δημος τὴ θλιβερὴ μέρα ποὺ ἐφτασα ἔκει γιὰ πρώτη φορά, ἐνῷ τὸ μικρό μου χέρι ἔτρεμε μέσα στὸ χέρι τοῦ κ. Κίνιον.

'Η ἐπιχείρησις «Μύρστον καὶ Γκρίνπου» εἶχε πολλὲς διακλαδώσεις, καὶ μιὰ ἀπὸ τὶς σπουδαιότερες ήταν ὡς φοδιασμὸς μερικῶν πλοίων μὲ κρασιὰ καὶ οινοπνεύματα. Δὲν θυμοῦμαι πειά ποὺ πήγαιναν εὐτὰ τὰ πλοῖα, μὰ αὐτὸς ποὺ ζερω εἶνε ότι ἀπὸ αὐτὰ τὰ πλοῖα μᾶς ξανάφερναν ἔνα σωρὸ μπουκάλες ἀδειανές, ποὺ μερικοὶ ἀνδρες καὶ παιδιά ἡσαν ἐπιφορτισμένοι νὰ ἔξετάζουν στὸ φῶς γιὰ νὰ ξεχωρίζουν ἔκεινες ποὺ ἡσαν ραγισμένες καὶ νὰ πλένουν τὶς ἄλλες. 'Εγώ μαζὺ μὲ δυδ-τρία ἀλλὰ παιδιά, κολλούσαμε ἐτικέττες στὶς μπουκάλες, τοὺς βάζαμε φελλούς, τὶς σφραγίζαμε καὶ τὶς τακτοποιούσαμε σὲ κάσες.

Τὴν πρώτη μέρα τοῦ ντεμπούτου μου μέσ' στὴ ζωή, τὸ πιὸ μεγάλο ἀπ' τὰ παιδιά αὐτὰ ἀνέλαβε νὰ μοῦ δείξῃ τὶ ἐπρεπε νὰ κάνω. Λεγόταν Μίκ Γουώλκερ καὶ φοροῦσε μιὰ ποδιά κουρελισμένη κι' ἔνα ψάθινο καπέλλο. Καὶ τὰ ἄλλα παιδιά καὶ προπάντων κάποιο ποὺ τὸ φώναζαν «Πατάτα» εἶχαν τὰ ίδια χάλια.

Τὰ λόγια δὲν θὰ μποροῦσαν νὰ ἐκφράσουν τὴν ἀγωνία τῆς ψυχῆς μου, δταν εἶδα μὲ τὶ εἶδους συντροφιὰ ἡμουν καταδικασμένος νὰ ζῶ στὸ ξένης. Τοὺς παρέβαλα μὲ τοὺς μικρούς μου φίλους τῶν εὐτυχισμένων παιδικῶν μου χρόνων — χωρὶς καὶ νὰ μιλάω γιὰ τὸν Στρήφορθ, τὸν Τρήντλ καὶ τοὺς ἄλλους συμμαθητάς μου—κι' ἔνοιωσα νὰ σθύνη μέσα μου κάθε ἐλπίδα ότι θὰ γινόμουν μιὰ μέρα ἔνας κύριος μορφωμένος καθὼς πρέπει.

Κάθε φορά ποὺ δὲν θὰ πορευοῦσαν νὰ καρδιά καὶ μισή κι' δλος ὁ κόσμος ἐτοιμαζόταν νὰ πάη νὰ φάῃ όταν ό κ. Κίνιον μὲ φώναξε στὸ γραφεῖο του. 'Υπάκουουσα καὶ μπαίνοντας σ' αὐτό, θρήκα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν κ. Κίνιον, ἔναν ἄντρα μεσόκοπο, σωματώδη, ποὺ φοροῦσε ρεντιγκότα γκρίζα, παντελόνι κολλητὸ στὸ σῶμα του καὶ παπούτσια μαύρα. Τὸ κρανίο του ποὺ ἔλαμπε δὲν εἶχε περισσότερες τρίχες ἀπὸ ἔνα αύγο. Τὰ ροῦχα του ἦσαν τριμένα, μὰ πάνω ἀπ' τὸ πουκάμισό του φοροῦσε ἔνα πελώριο κολλάρο. "Επαιζε στὰ χέρια του ἔνα ἐλαφρὸ μπαστοῦνι στολισμένο μὲ δυδ ξεθωριασμένες φούντες κι' ἔνα ζευγάρι ματογυάλια κρεμόταν ἀπὸ τὸ γιλέκο του, γιὰ στολίδι χωρὶς ἄλλο. Είδα κατόπιν ότι σπανίως τὰ χρησιμοποιοῦσε κι' ότι όσακις τὰ ἔφερνε στὰ μάτια του δὲν ἔθλεπε καθόλου.

— Νά τος! εἶπε ό κ. Κίνιον δείχνοντάς με στὸν ξένο.

— "Α ! νὰ λοιπὸν ὁ κύριος Κόπερφιλντ, εἶπε ὁ ἄγνωστος μ', ἔνα προστατευτικὸ τόνο καὶ μὲ μιὰ εὐγένεια ποὺ μοῦ ἔκαναν μεγάλη ἐντύπωσι. Ἐλπίζω πώς εἶσθε καλὰ ἀπὸ ύγεια, κύριε.

Τοῦ ἀπάντησα πῶς ἡμουν πολὺ καλὰ καὶ πὼς ἔλπιζα νὰ συμβαίνῃ τὸ ἵδιο καὶ μ' αὐτόν.

— Δόξα τῷ Θεῷ, εἶπε, εἰμαι πολὺ καλά. "Ἐλαθα ἀπὸ τὸν κ. Μύρστον μιὰ ἐπιστολὴ διὰ τῆς δοπίας μοῦ ἐκφράζει τὴν ἐπιθυμία νὰ δεχθῶ σ' ἔν' ἀπ' τὰ δωμάτια τοῦ σπιτιοῦ μου ποὺ ἔχω γιὰ νοικιασμα ἑσᾶς, μικρέ μου κύριε... Καὶ θὰ χαρῶ πολὺ γι' αὐτό.

— Σοῦ συνιστῶ τὸν κ. Μικάουμπερ, εἶπε ὁ κ. Κίνιον.

— Ναί, εἶπε ὁ ἄλλος. Αὐτὸ εἶνε τὸνομά μου.

"Οπως ἔμαθα κατόπιν ὁ κ. Μύρστον εἶχε γράψει στὸν κ. Μικάουμπερ γιὰ νὰ μὲ πάρη ἔνοικό του κι' ἐπειδὴ δὲν ἤξερα καθόλου τοὺς δρόμους τοῦ Λονδίνου, ὁ κ. Μικάουμπερ προθυμοποιήθηκε νάρθη νὰ μὲ πάρη ἀπὸ τὴν ἀποθήκη στὶς 8 τὸ ὕραν ποὺ θὰ σχόλαζα.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησι τοῦ κ. Μικάουμπερ, ὁ κ. Κίνιον μοῦ ἀνακοίνωσε ἐπισήμως τὴν πρόσληψί μου στὸν οίκο «Μύρστον καὶ Γκρίνπου» μὲ μισθὸ ἔξη σελλίνια τὴν ἔθομάδα. Μοῦ πλήρωσε μάλιστα μιὰ ὕδομάδα προκαταθολικῶς—ἀπὸ τὴν τοέπη του ὑποθένω—κι' ἔδωσε ἔξη πέννες στὸν «Πατάτα» γιὰ νὰ μεταφέρῃ τὸ ἵδιο ὕραν τὴν θαλίτσα μου στὸ Γουϊνδσορ Τέρρας, ὅπου ἦταν ἡ κατοικία τοῦ κ. Μικάουμπερ, γιατὶ ἡ θαλίτσα μου, μολονότι πολὺ μικρή, ἦταν ἀκόμα θαρειά γιὰ μένα. Ξώδεψα ἄλλες ἔξη πέννες γιὰ τὸ φαῖ μου, ποὺ ἦταν ἔνα πατὲ ποτισμένο μὲ νερὸ ἀπὸ τὴ γειτονικὴ θρύσι. "Επειτα χρησιμοποίησα τὴν ὥρα ποὺ μοῦ ἔμενε ἐλεύθερη μετὰ τὸ γεῦμα μου γιὰ νὰ γυρίσω στοὺς δρόμους.

Τὸ ὕραν, τὴν ὥρισμένη ὥρα, ὁ κ. Μικάουμπερ ἦρθε γιὰ νὰ μὲ πάρη. "Ἐπλυνα τὰ χέρια μου καὶ τὸ πρόσωπό μου γιὰ νὰ τιμήσω περισσότερο αὐτὸν τὸν καθὼς πρέπει κύριο, καὶ πήραμε κ' οἱ δυὸ τὸ δρόμο τοῦ σπιτιοῦ του, ποὺ θὰ ἦταν στὸ ἔχης καὶ δικό μου σπίτι. Καθὼς περπατούσαμε, ὁ κ. Μικάουμπερ μοῦ ἔδειχνε τὶς ὕδοντας καὶ μερικὰ γωνιακὰ σπίτια γιὰ σημάδια γιὰ νὰ μπορέσω νὰ ξαναθρῶ εὔκολα τὸ δρόμο μου τὴν ἄλλη μέρα.

"Οταν φτάσαμε στὸ σπίτι του — ποὺ ἦταν φτωχικό, μὰ μὲ ἀξιώσεις κομψότητος, ὅπως κι' δ' ἴδιος — δ' κ. Μικάουμπερ μὲ σύστησε στὴν κ. Μικάουμπερ, μιὰ μικροκαμωμένη κυρία, ἀδύνατη καὶ μαραμένη ποὺ καθόταν στὸ σαλόνι καὶ κρατοῦσε στὴν ἀγκαλιά της ἔνα μωρό, τὸ ὅποιο θήλαζε. Αὐτὸς δ' μπεμπέκος εἶχε κι' ἔνα δίδυμο ἀδελφὸ καὶ πρέπει νὰ σημειώσω ἔδω ὅτι δόλο τὸν καιρὸ ποὺ ἔζησα κοντά στὴν οίκογενεια Μικάουμπερ, δὲν εἶδα ποτὲ καὶ τὰ δύο δίδυμα ἔξω ἀπ' τὴν ἀγκαλιά τῆς μητέρας τους: πάντα, ἡ τὸ ἔνα, ἡ τὸ ἄλλο θὰ θήλαζε. Εἶχαν καὶ δυὸ ἄλλα παιδιά: τὸ μίστερ Μικάουμπερ, τεσσάρων χρόνων, καὶ τὴ μίς Μικάουμπερ, τριῶν. Αὐτὰ τὰ παιδιά συμπλήρωναν τὴν οίκογένεια μαζὺ μὲ μιὰ νέα κοπέλλα πολὺ μαύρη στὴν ἐπιδερμίδα ποὺ ἔκανε τὸ νοικοκυρί. Πρὶν περάση μισή ὥρα, αὐτὴ ἡ κοπέλλα μὲ εἶχε πληροφορήσει κιόλας ὅτι ἦταν ὄρφανὴ κι' ὅτι εἶχε θῆγη ἀπὸ τὸ ἄσυλο τοῦ 'Αγίου Λουκᾶ.

Η κάμαρή μου θρισκόταν πολὺ ψηλά στὸ σπίτι.

—"Ηταν ἔνα δωματιάκι στενό, ἐπιπλωμένο μὲ τὸν πιὸ στοιχειώδη τρόπο.

— Δὲν φανταζόμουν, εἶπε ἡ κ. Μικάουμπερ, καθίζοντας γιὰ νὰ πάρῃ ἀνάσσα ἀφοῦ ἀνέθηκε μὲ τὸ μωρό της γιὰ νὰ μοῦ δειξῃ τὸ διαμέρισμά μου, ὅταν ἔζουσα μὲ τὸν μπαμπά καὶ τὴ μαμά, ὅτι θὰ ἀναγκαζόμουν μιὰ μέρα νὰ νοικιάζω δωμάτια. Μὰ ὁ σύζυγός μου θρίσκεται τώρα σὲ πολὺ δύσκολη θέση... Θὰ μπορέσῃ τάχα νὰ τὰ θύγαλη πέρα; Δὲν έρω...

—"Οταν ζούσα μὲ τὸ μπαμπά καὶ τὴ μαμά, δὲν εἶχα τὴν παραμικρή ἴδεα τί θὰ πῆ οἰκονομικὴ στενοχώρια. Μὰ ἡ πεῖρα μὲ δίδαξε.

Μοῦ εἶπε ἀκόμα, ὅτι δ' κ. Μικάουμπερ ἦταν γιὰ τὴν ὥρα μεσίτης σὲ πολλοὺς ἔμπορικοὺς οἰκους, μὰ κι' ὅτι δὲν εἶχε καθόλου δουλειές.

Αὐτὸ δὲν ἄργησα νὰ τὸ ἀντιληφθῶ καὶ μόνος μου, γιατὶ οἱ μόνοι ἐπισκέπτες ποὺ ἔρχοντουσαν στὸ σπίτι, ἥσαν οἱ πιστωταὶ τοῦ κ. Μικάουμπερ. Ἐρχόντου-

σαν σὲ κάθε στιγμὴ, μερικοὶ μάλιστα μὲ πολὺ ἄγριες διαθέσεις. "Ἐνας ἀπ' αὐτούς, μὲ κατακόκκινα μούτρα — ἥταν τοαγκάρης, μοῦ φαίνεται — τρύπωνε μέσ' στὴν εἰσόδο τοῦ σπιτιοῦ κάθε πρωὶ στὶς ἔφτα κι' ἀπὸ κεῖ φώναζε πρὸς τ' ἀπάνω στὸν κ. Μικάουμπερ:

— "Ε! ἔσεις ψηλά! Ξέρω πώς εἶσαστε μέσα!... Πληρώστε με καὶ μήν κρυθόσαστε! Πληρώστε με γρήγορα!...

Μά, μὴ λαθαίνοντας καμμιὰ ἀπάντησι, λύσσαζε ἀπὸ τὸ κακό του καὶ ἀρχίζε νὰ φωνάζῃ: «Λωποδύτες!» καὶ «Κλέφτες!» κι' ἐπειδὴ ὅλ' αὐτὰ δὲν ἔφερναν κανένα ἀποτέλεσμα, ἔγγαινε στὸ τέλος ἔξω κι' ἀρχίζε ἀπὸ τὸ δρόμο νὰ φωνάζῃ πρὸς τὰ παράθυρα τοῦ δευτερού πατώματος, ὅπου ἔμεναν οἱ Μικάουμπερ.

Σὲ τέτοιες στιγμὲς, δ' κ. Μικάουμπερ κυριεύοταν ἀπὸ ἔξευτελισμὸ κι' ἀπελπισία κι' ἔφτανε μάλιστα μέχρι τοῦ σημείου — τὸ κατάλαβα αὐτὸ μιὰ μέρα ἀπὸ τὶς φωνὲς τῆς γυναίκας του — νὰ προσποιήται πώς θέλει νὰ χτυπηθῇ μὲ τὸ ξυράφι. Μιάμιση ώρα κατόπιν, γυαλίζε τὰ παπούτσια του μὲ φροντίδα καὶ πήγε νὰ κάνῃ τὸν περίπατο του, σφυρίζοντας εὕθυμα κάποιο σκοπὸ καὶ μὲ τὸ πιὸ ἀξιοπρεπές υφος τοῦ κόσμου.

Κ' ἡ κ. Μικάουμπερ εἶχε χαρακτῆρα ἔξισου ἐλαστικού. Τὴν εἶδα νὰ λιποθυμάῃ συχνὰ στὶς τρεῖς τὸ ἀπόγευμα, ἐπειτα ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψι τοῦ εἰσπράκτορος τῶν φόρων καὶ στὶς τέσσαρες νὰ τρῷη κοτολέττες ἀρνίσιες πανέ καὶ νὰ πίνη μπύρα, ποὺ τὰ εἶχε ἀγοράσει ἔνεχυριάζοντας δυὸ ἀσημένια κουταλάκια τοῦ τσαγιοῦ. Μιὰ μέρα ποὺ εἶχε γίνει κατάσχεσις τῶν ἐπίπλων, θρήκα ξαναγυρίζοντας τὴν κ. Μικάουμπερ ἀσπλωμένη ἀναίσθητη μπροστὰ στὸ τζάκι, μ' ἔνα ἀπὸ τὰ δίδυμά της, ἐννοεῖται, στὴν ἀγκαλιά της καὶ μὲ τὰ μαλλιά της λυμένα. Μὰ ποτὲ δὲν τὴν εἶδα πιὸ εὕθυμη ἀπὸ τὸ ἵδιο ἐκεῖνο ὕραν, ἐνῶ ἔτρωγε μπριτζόλες καὶ συγχρόνως μοῦ διηγόταν κάθε λογής ιστορίες γιὰ τὸν μπαμπᾶ της καὶ τὴ μαμά της καὶ γιὰ τὴν κοινωνία ποὺ συναναστρέφοταν πρὸ τοῦ γάμου της.

Μέσα σ' αὐτὸ τὸ σπίτι, σ' αὐτὴ τὴν οἰκογένεια, περνοῦσα δλες τὶς ἐλεύθερες ώρες μου. Ἀγόραζα μόνος μου λίγο γάλα κι' ἔνα φωμάκι γιὰ τὸ γεῦμα μου. Γιὰ τὸ ὕραν πάλι ἀγόραζα λίγο τυρί. Μὰ παρ' ὅλη αὐτὴ τὴ λιτότητα τοῦ φαγητοῦ μου, μὲ δυσκολία τὰ ἔθγαζα πέρα μὲ τὰ ἔξη σελλίνια ποὺ ἔπαιρνα τὴν ἔθομάδα.

Ἐργαζόμουν ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ ὕραν καὶ μολονότι δ' κ. Κίνιον μοῦ χάριζε κάθε τόσο κι' ἀπὸ ἔνα σέλλινι, ἥμουν ἔλεεινὰ ντυμένος καὶ τρεφόμουν ἀσχημα. "Ετσι σιγάσιγά, ή ἀπογοήτευσις πλημμύριζε τὴν καρδιά μου καὶ τὴ μεγάλων ἀκόμα περισσότερο ἡ ἐλεεινὴ συντροφιὰ τῶν ἄλλων παιδιῶν ποὺ δούλευαν μαζύ μου στὴν ἀποθήκη. Μὰ τὸν πόνο μου τὸν ἔκρυθα ἀπὸ ὅλους, καὶ γι' αὐτὸ ὑπέφερα ἀκόμα πιὸ πολὺ...

Κρατοῦσα λοιπὸν τὸ μυστικό μου κι' ἔκανα τὴ δουλειά μου. Εἶχα καταλάβει ἀπὸ τὴν ἀρχὴ, ὅτι ἀν δὲν ἔκανα τὴ δουλειά μου καλά σὰν τοὺς ἄλλους, δὲν θὰ γλύτωνα ἀπὸ τὸν ἔξευτελισμὸν καὶ τὶς εἰρωνείες. "Ετσι ἔγινα γρήγορα πιὸ ἐπιδέξιος κι' ἔργατικὸς ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους συντρόφους μου. "Ἄν καὶ ζούσα μὲ οἰκειότητα μαζύ τους, ή συμπεριφορά μου κ' οἱ τρόποι μου ἥσαν ἀρκετὰ διαφορετικοὶ ἀπὸ τὸν δικούς τους κι' αὐτὸ τὸν κρατοῦσε σὲ κάποια ἀπόστασι ἀπὸ μένα. Μὲ φώναζαν μάλιστα γι' αὐτὸ «μικρὸ τζέντλεμαν».

Δὲν ἔθλεπα κανένα ἐνδεχόμενο νὰ ξεφύγω ἀπ' αὐτὴ τὴ ζωὴ κ' εἶχα χάσει πειά κάθε ἐπίδια.

—"Ετσι ἔνοιωθα τὸν ἔαυτό μου θαθεὶα δυστυχισμένο. Μὰ κρατοῦσα μόνος μου τὸ σταυρὸ τοῦ μαρτυρίου μου. Ἀκόμα καὶ στὶς ἐπιστολές μου πρὸς τὴν Πέγκοττ — μὲ τὴν ὅποια ἀλληλογραφοῦσα ταχτικὰ — τόσο ἀπὸ ἀγάπη πρὸς αὐτὴ, δοσο κι' ἀπὸ ἔγωισμὸ, ποτὲ δὲν τῆς ἀπεκάλυπτα τὴν ἀλήθεια.

—"Η στενοχώριες τῶν Μικάουμπερ, μεγάλωναν ἀκόμα τὶς θλίψεις μου, γιατὶ στὴν ἔγκατάλεψι ποὺ θρίσκεται, εἶχα προσκολληθῆ σ' αὐτὴ τὴν οἰκογένεια,

ΤΟ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

—"Επειδὴ πολλοὶ ἀναγνῶσται μας μᾶς παρεπονέθησαν διότι ἥσαν ἀναγκασμένοι νὰ καταστρέψουν τὰ τεύχη τοῦ περιοδικοῦ ἀποκόπτοντες ἔθοδομαδιαίως τὸ δελτίον τῶν θιβλίων, τὰ ὅποια διανέμει τὸ «Μπουκέτο», κατηργήσαμε τὰ δελτία αὐτά.

Τὰς ἔκδόσεις μας θὰ προμηθεύεσθε πλέον ἔλευθερα, χωρὶς δελτία, διὰ τῆς καταβολῆς μόνον τοῦ ἀντιτίμου των.

Διὰ τὰ ἔργα τὰ δοπῖα θὰ ἔκδιδωμεν μηνιαίως θὰ εἰδοποιοῦμεν τοὺς ἀναγνῶστας μας διὰ τοῦ περιοδικοῦ.

(Ακολουθεῖ)